

Základní škola, Práche, okres Znojmo – příspěvková organizace

Minimální preventivní program

Prevence rizikového chování

školní rok 2022/2023

Vypracovala: Bc. Daniela Uhlířová

Na pedagogické radě projednáno dne 30. srpna 2022

1. Úvod

Program prevence rizikového chování je součástí vzdělávání Základní školy Práche, okres Znojmo. Napomáhá pracovníkům školy s výchovou a vzděláváním žáků ke zdravému životnímu stylu, utváření jejich osobnostního a emočně sociálního rozvoje komunikačních dovedností. Program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, jejich rozvoje a vytváření zdravých životních návyků. Do pestrosti forem preventivní práce s žáky je zapojen celý pedagogický sbor, zaměstnanci školy a spolupráce se zákonnými zástupci žáků. Program je zaměřen na všechny věkové kategorie žáků.

Pro vypracování Minimálního preventivního programu byly využity následující závazné materiály:

Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j. 21291/2010-28.

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.

Metodický pokyn Ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. 22294/2013-1.

2. Aktivity pro cílové skupiny

Stěžejní úlohu při naplňování minimálního preventivního programu na 1. stupni mají především třídní učitelé. Třídní učitel zná třídu natolik, aby byl schopen realizovat MPP cíleně. Díky neustálému kontaktu s žáky má vytvořeny výborné podmínky pro konkrétní preventivní práci, včasné zachytí projevy patologických jevů. Snaží se vytvářet, objasňovat a prosazovat takové vzorce chování, které jsou založeny na zásadách slušného chování, spolupráce a tolerance. V každé třídě třídní učitelé realizují během roku činnosti, které formují a prohlubují schopnosti spolupráce žáků ve třídě a zlepšují třídní klima. S jednotlivými tématy se žáci setkávají především v prvouce, přírodovědě, vlastivědě a informatice. Při práci učitelé využívají různých metod, např. předávání informací formou výkladu, samostatná práce, skupinová práce, projektové vyučování, dotazníky, hry.

3. Primární prevence v rámci výuky předmětů

Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a platných učebních osnov. Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v hodinách:

- vlastivědy, přírodovědy
- informatika
- prvouky
- českého jazyka
- tělesné výchovy

Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány. Prevenci provádíme i tehdy, když nastane vhodná situace (např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě).

4. Preventivní témata zakomponovaná v ŠVP jednotlivých ročníků 1. stupně

1. ročník – prvouka

- rodina, členové rodiny, život v rodině, role jednotlivých členů rodiny

- zásady slušného chování ve škole i mimo školu
- chování žáků ve vyučovací hodině a o přestávce
- vztahy v dětském kolektivu - každý člověk je jiný
- základní zásady mezilidské komunikace
- základní pracovní návyky
- základní části lidského těla
- péče o zdraví
- správná výživa, rozdělení potravin
- základní hygienické návyky
- bezpečná cesta do školy – reflexní oblečení, přechod pro chodce

2. ročník – prvouka

- rodina, rodokmen, vzájemná pomoc při činnostech v rodině
- základní části lidského těla
- člověk a jeho zdraví – zásady zdravého způsobu života
- význam péče o zdraví
- základní hygienické návyky – osobní hygiena
- zásady zdravé výživy – dodržování posloupnosti jednotlivých jídel během dne
- kultura stolování
- bezpečná cesta do školy - pravidla pro chodce a pro cyklisty, dopravní značky, přechod pro chodce, semaforey, bezpečná jízda na kole
- důležitá telefonní čísla – 112, 150, 155, 158

3. ročník – prvouka

- rodina, příbuzenské vztahy, základní informace o rozmnožování přiměřené věku, neúplná rodina, jednotlivá období růstu a vývoje člověka
- základní části lidského těla
- člověk a jeho zdraví – důraz na opatrné chování – cizí lidé, cizí zvířata, lékárnička
- zásady zdravé výživy – zdravá strava

- péče o zdraví – škola a volný čas
- osobní hygiena
- zásady slušného chování
- bezpečná cesta do školy – pravidla pro chodce a pro cyklisty, dopravní značky, přechod pro chodce, semaforey, bezpečná jízda na kole
- užití telefonních čísel – 112, 150, 155, 158

4. ročník – vlastivěda, přírodověda

- zásady slušného chování
- vztahy v dětském kolektivu
- základní lidská práva, rozpoznání chování, které porušuje základní lidská práva, tolerance k přirozeným odlišnostem spolužáků
- bezpečné chování v silničním provozu – aplikace pravidel bezpečnosti silničního provozu z pohledu chodce a cyklisty v různých modelových situacích

5. ročník – vlastivěda, přírodověda, informatika

- lidské tělo – vnější stavba těla, tělní soustavy, odlišnosti - věk, pohlaví, barva pleti
- partnerství, rodičovství
- péče o tělo, o zdraví
- osobní hygiena – péče o zuby
- ochrana před úrazy
- zásady první pomoci
- zásady zdravé výživy – potravinová pyramida
- denní režim – sestavení denního režimu, vymezení času pro učení, práci, sport, zábavu, odpočinek
- nebezpečí návykových látek
- osobní bezpečí - nebezpečí při komunikaci s cizími osobami
- bezpečné chování v silničním provozu
- seznámení se zdravotními riziky spojenými s užíváním PC

- základní orientace v prostředí internetu

5. Výstupy – po ukončení 1. stupně by žáci měli znát

- definovat rodinu, členy rodiny, rodinu jako zázemí a útočiště
- osvojit si základní sociální dovednosti, pracovní návyky
- osvojit si zásady slušného chování (ve škole i mimo školu)
- znát zásady zdravé výživy (dodržovat posoupnost jednotlivých jídel během dne, znát základní rozdělení potravin – maso, mléčné výrobky, ovoce, zelenina, pečivo, cukrovinky)
- osvojit si základní návyky péče o zdraví (osobní hygiena, vyhýbat se zakouřenému a znečištěnému prostředí, nedotýkat se neznámých věcí – injekční stříkačky, nebrat nic od cizích lidí, vyvarovat se setkání s cizími lidmi)
- popsat zdravý životní styl
- sestavit svůj denní režim, umět si zorganizovat (s technickou pomocí rodičů) svůj volný čas– vymezit čas pro učení, práci, zábavu, sport a odpočinek
- pojmenovat základní části lidského těla
- popsat různé druhy závislostí (alkohol, tabák, marihuana)
- vysvětlit nebezpečí různých závislostí
- znát jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znát zdravotní rizika spojená s užíváním PC
- znát zásady bezpečného chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty (reflexní oblečení, základní dopravní značky, chování na přechodu pro chodce, semaforey, bezpečná jízda na kole – přilba, v automobilu – bezpečnostní pásy, dětská autosedačka)
- umět užít důležitá telefonní čísla

112 – jednotné telefonní číslo tísňového volání

150 – hasiči

155 – záchranná služba

158 – policie

- popsat zdravotní rizika spojená s užíváním PC
- orientovat se v prostředí internetu – základní informace

6. Prevence rizikového chování dětí v působnosti naší školy je zaměřena na cíle:

a) dlouhodobé

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání

- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

b) střednědobé

- pravidelné zapojování do vlastních projektů
- zapojování rodin do života škol

c) krátkodobé

- Zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- Důležitým výchovným prvkem jsou tradice naší školy, v nichž chceme vychovávat a vzdělávat žáky.

Tradice naší školy:

- dny otevřených dveří při různých příležitostech, výročí otevření školy
- slavnostní zápis dětí do prvních tříd, podílejí se žáci školní družiny
- drakiáda
- Mikulášská besídka pro žáky školy
- sportovní olympiáda
- vánoční besídka pro rodiče
- karnevalové odpoledne pro žáky a učitele
- sportovní dopoledne ke Dni dětí
- školní vlastivědné výlety
- slavnostní rozloučení s žáky pátých tříd
- besídka pro maminky ke Dni matek
- zájezdy žáků do divadla Znojmo, Brno
- vánoční dílny
- velikonoční dílny pro žáky a rodiče
- výlety
- dny zájmového vyučování

- projektové dny
- projektové dny v rámci šablon EU
- výtvarné soutěže a výstavy na dané téma
- zájmové akce společné pro děti a rodiče
- sportovní akce pro děti

Neméně důležitým prvkem je školní prostředí, ve kterém žáci tráví hodně času. Škola je průběžně modernizovaná, vybavovaná, aby se v ní žáci cítili co nejlépe.

- Žáci se podílejí na tvorbě prostředí, na jeho výzdobě, udržování pořádku.
- Jsou vedeni ke spoluzodpovědnosti, dostávají prostor k vlastní realizaci svých nápadů při výzdobě školy, třídy.

Další cíle:

Dobrá informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování. Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu. Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy. Podpora vlastních aktivit žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky. Zapojení celého pedagogického sboru školy do systému prevence. Aktivní spolupráce s rodiči žáků a dalšími organizacemi podporujícími prevenci

d) Spolupráce se zákonnými zástupci žáků

Na naší škole pracuje školská rada, spolupracuje s vedením školy.

Škola nabízí a pořádá pro rodiče:

- možnost půjčování odborné literatury o návykových látkách, prevenci
- konzultace s výchovnou poradkyní, metodičkou prevence
- výstavky prací dětí
- informace o práci školy na internetu
- pravidelný styk třídního učitele se zákonnými zástupci
- besídky pro rodiče: Vánoce, Den matek, výročí obce i školy
- slavnostní zápis dětí do první třídy
- spolupráce s místními organizacemi
- netradiční setkání rodičů, učitelů a žáků
- zájmové akce společné pro děti a rodiče
- na začátku školního roku jsou rodiče písemně informováni o možnosti seznámení se školním řádem, Minimálním preventivním programem, s řešením rizikového chování ve škole, s programem školy proti šikanování na webových stránkách školy

e) Konkrétní aktivity podporující primární prevence

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvýšení právního vědomí – spolupráce s Policií ČR
- dovednost volby správné životosprávy
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, projektových dnů, dodržováním tradic školy
- široká nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních soutěžích a vědomostních olympiádách
- ekologická výchova – Den Země, sběr a třídění odpadu, ekologické projektové dny

f) Volnočasové aktivity ve škole, nabízené školou

Škola realizuje jednorázové či pravidelné volnočasové aktivity zaměřené na smysluplné využívání volného času, včetně cílené prevence.

- Sportovně pohybový kroužek – Bc. Daniela Uhlířová
- Šikovné děti – Lucie Šobová
- Doučovací kroužek – Mgr. Dana Nováková, Bc. Daniela Uhlířová, Lucie Šobová
- Kurz předškoláků- Mgr. Dana Nováková, Bc, Daniela Uhlířová
- Náboženství - Mgr. Jindřich Čoupek

g) Spolupráce se speciálním pedagogem

- Speciální pedagogická péče – Mgr. Petra Matušová

h) Řešení přestupků

Školní řád zakazuje žákům školy používání návykových látek ve škole i mimo školu. Školní řád vymezuje dále i pravidla chování ve škole i zacházení se školním zařízením. Žáci jsou se školním řádem seznámeni vždy 1. září a dále i v průběhu školního roku.

Rodiče žáků jsou písemnou formou seznámeni s opatřeními školy vůči ničení školního zařízení apod. Škola má vypracovaný postup pro řešení šikany, výskytu návykových látek, záškoláctví, krádeží a vandalismu. Rodiče jsou písemně informováni na začátku školního roku. Žáci jsou informováni svými třídními učiteli a ŠMP. Ve školním řádě byly přesněji specifikovány postupy při omlouvání žáků naší školy a postihy, které by mohly nastat. Škola tím předchází skrytému záškoláctví.

i) Spolupráce s dalšími organizacemi

Subjekty, se kterými škola pravidelně nebo příležitostně pracuje:

- pedagogicko- psychologická poradna ve Znojmo
- okresní metodik, PPP

- zaměstnankyně OSPOD p. Janásová
- MAS Znojmo – p. Příkazská Michaela

j) Hodnocení aktivit a sledování jejich efektivity

Jednotlivé části programu kontroluje realizátor programu, pravidelně je vyhodnocuje a podle výsledků program modifikuje. S výsledky seznamuje učitele i zákonné zástupce.

Školní metodická prevence každoročně zpracovává závěrečnou zprávu o realizaci MPP, kterou předkládá vedení školy je součástí výroční zprávy školy.

Ptáme se na hodnocení žáků, zákonných zástupců, ostatních vyučujících. Zhotovujeme zaheslovanou fotodokumentaci přístupnou na internetu žákům a rodičům. Vše, co se ve škole děje, prezentujeme na webových stránkách školy. Žáci hodnotí akce ve slohových pracích a na nástěnkách k daným tématům.

k) Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu školní docházky. Účastní se ho učitelé, žáci, zákonní zástupci, odborníci. Jeho efektivitu je možno zjistit mnohdy, až žáci opustí školu a dokáží, že se umí uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků bez různých „berliček“. Je velice těžké měřit efekt našeho preventivního působení bez pozdějších informací o žácích. Každý žák má jiné životní zkušenosti a působí a platí na něho něco jiného. Program je sestaven a realizován tak, aby respektoval i tato fakta.

Naší snahou a přáním je co nejvíce žáků vybavit schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se bezohledným negativním psychologickým vlivům a nátlakům.

V Práčích dne 24.7.2022

vz Bc. Daniela Uhlířová

školní metodik prevence